УДК 81’342.8:31’367.5+82–343 **М. А. Карп**

КОНТАМІНОВАНА КОГЕЗІЯ У СИНТАКСЕМІ АНГЛІЙСЬКОЇ МУЛЬТИМОДАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КАЗКИ

Актуальність дослідження зумовлена потребою комплексного розкриття текстотвірних механізмів когезії в організації англійської мультимодальної літературної казки (АМЛК). Метою дослідження є вияв і характеризація структурно-семантичних аспектів категорії когезії АМЛК. Завдання: установити домінантні структурно-семантичні аспекти контамінованої когезії в смисловому просторі синтаксеми АМЛК Філіпа Арда. Результати: структурні та семантичні аспекти контамінованої когезії розкрито за допомогою детального аналізу речень, кон’юнкції, субситуції та еліпсису в смисловому просторі тексту АМЛК у межах мікровкраплень (36%), мезовкраплень (46%) та макровкраплень (18%). Висновки: структурний аспект контамінованої когезії в тексті АМЛК ґрунтується на актуалізованому значенні синтаксеми, кон’юнкції, субституції та еліпсису внаслідок кореляції між ВС та НС; семантичний аспект контамінованої когезії полягає в тому, що їхнє вербальне значення візуалізується.

***Ключові слова**: англійська мультимодальна літературна казка, вербальний складник, графічний складник, іконічний складник, контамінована когезія, невербальний складник, параграфемний складник.*

Karp M. A. Contaminated Cohesion in a Sentence of English Multimodal Literary Fairy Tale. *The topicality of the research is due to the need for a comprehensive disclosure of textual cohesive mechanisms in the organization of English multimodal literary fairy tales. The purpose of the research is to manifest and characterize the structural and semantic aspects of cohesion in English multimodal literary fairy tales. The objective of the research is to establish the dominant structural and semantic aspects of contaminated cohesion in the semantic space of sentences in English multimodal literary fairy tales written by Philip Ardagh. The results of the research: the structural and semantic aspects of contaminated cohesion are identified by means of detailed analysis concerning sentences, conjunction, substitution and ellipsis in the semantic space of the text in English multimodal literary fairy tales including micro inclusions (36%), meso inclusions (46%) and macro inclusions (18%). The conclusions of the research: in the text of English multimodal literary fairy tales the structural aspect of contaminated cohesion is based on the actualized meaning of sentences, conjunction, substitution and ellipsis owing to the correlation between verbal component and nonverbal component; the semantic aspect of contaminated cohesion concerns the visualization of verbal meaning in sentences, conjunction, substitution and ellipsis.*

***Key words**: contaminated cohesion, English multimodal literary fairy tale, graphic component, iconic component, nonverbal component, paragraphemic component, verbal component.*

Смислова структура тексту – це «багаторівнева ієрархічна організація змістової сторони тексту (представлена на його поверхневій структурі взаємозв’язками текстових одиниць, <...> архітектонікою, композицією), компонентами якої є смисли, сформовані комплексом екстралінгвальних факторів, що детермінують стильову специфіку тексту» [3, с. 388]. Поверхневий смисл тексту – це «актуальне значення мовленнєвих засобів, використаних у певному тексті: звуків, звукосполук, слів і їх форм, речень» [3, с. 287; 9].

Лінгвальна когезія полягає в семантико-граматичному, структурно-композиційному інтегруванні окремих частин у словесне ціле [1, с. 248]. Вона є сукупністю текстотвірних зв’язків, деякі з них, співпрацюючи в

© Карп М. А., 2018
http://doi.org/10.5281/zenodo.1242817

структурі речення, підлягають конкретним обмеженням, тому що граматична умова реалізації речення гарантує, що частини речення групуватимуться у будь-якому разі. Потужність лінгвальної когезії залежить від установлення семантичного зв'язку, який модифікується в засоби когезії: кон'юнкцію, еліпсис, субституцію [7, с. 7–13; 4, с. 50–56; 5, с. 139–159; 6].

Мультимодальність відносять до комунікативних артефактів і процесів, що поєднують різноманітні знакові системи (засоби), продуктивність і сприйняття яких спонукає адресатів семантично і формально взаємодоповнювати всі наявні знаки [8, с. 17]. Спосіб пояснення змісту вербального складника (далі ***ВС***), іконічного складника (далі ***ІС***), параграфемного складника (далі ***ПС***) та графічного складника (далі ***ГС***) стосується поняття «контамінована когезія», що наявна там, де інтерпретація однієї невербальної одиниці вимагає посилання на вербальну і навпаки (ВС ↔ НС) [2].

Формулювання цілей статті (постановка завдання): установити домінантні структурно-семантичні аспекти контамінованої когезії в смисловому просторі синтаксеми англійських мультимодальних літературних казок (далі ***АМЛК***) на матеріалі творчості Філіпа Арда.

Розглянемо приклад речення як засобу структурного аспекту контамінованої когезії в тексті англійської мультимодальної літературної казки «The Scandalous Life of the Lawless Sisters *Criminally Illustrated With What Was to Hand*» (3: SLLS, p. 63). У структурі змісту речення акцентуємо увагу на темі *a whole variety of offences*. У риторичній структурі речення сегментні одиниці *safecracking*, *impersonating a fisherman*, *illegal use of firearms*, *identity theft*, *upholstering*, *unlicensed use of an electric garter* деталізують тему. Кожну сегментну одиницю ВС супроводжує ілюстрація (мікровкраплення). Зміст ілюстрацій, особливо зміст інтегрованого ВС, суперечить інформації, репрезентованій сегментними одиницями. Адресант «склеїв» різнорідні фрагменти для утворення колажу, свідченням чого є назва АМЛК ...*Criminally Illustrated With What Was to Hand*. Ілюстрації становлять рекламні брошури конкретних виробників товарів, що детально описують та рекомендують придбати зображені предмети. У контексті речення візуалізовані предмети асоціюються зі злочинами Лоулес Сістерс (Lawless sisters), не беручи до уваги вписаного ВС у ІС. Між ВС та ІС установлено інтерпретативну кореляцію, оскільки контаміновану когезію встановлено на асоціативному підґрунті. У структурі макету, властивій для цієї АМЛК, ліва сторінка книги є порожньою на противагу правій, що дає адресатові нову інформацію: адресант пропонує нову інформацію, яка не потребує звернення до наявної. У навігаційній структурі нумерується лише нова інформація. Розташований унизу по центру номер сторінки обрамлює «орнамент». Ілюстрації асоціюються з носієм ідеальної інформації, оскільки не ідентифікують злочину порівняно з розташованими під ними сегментними одиницями. У лінгвістичній структурі речення є розповідним за метою висловлювання (функцією), простим за структурою, а також двоскладним (*The Lawless sisters were charged*), поширеним (*with a whole variety of offences including*), повним та ускладненим (*safecracking*, *impersonating a fisherman*, *illegal use of firearms*, *identity theft*, *upholstering*, *unlicensed use of an electric garter*). Адресант Філіп Арда імпортував рекламні брошури – одиниці

нелітературного жанру, аби забезпечити адресата фактами правдивості описуваних подій та утворити ланку між чарівним світом АМЛК та реальним побутом кінця XIX ст. (1880). У структурі цього речення наявність контамінованої когезії – це результат використання колажу як форми реалізації ВС, ІС та ПС.

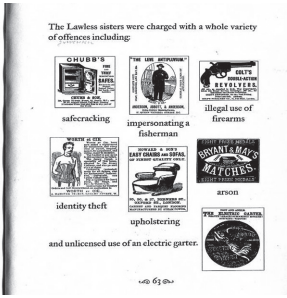

Привернімо увагу до адитивної кон'юнкції (*and*) як засобу контамінованої когезії у надфразовій єдності (останній абзац+ілюстрація, с. 81) АМЛК «HIGH in the CLOUDS» (4: HiC, с. 81). У структурі змісту надфразової єдності визначено тему *Wackford and Gretsch*. У риторичній структурі сегментні одиниці *tied together*, *back to back*, *with leafy vines* надають інформацію про вищезазначену тему. На мезоілюстрації зображено двох пліч-о-пліч антагоністів Векфорда (Wackford) і Ґретск (Gretsch), зв'язаних виноградною лозою. Між ВС та ІС установлено внутрішній семантичний зв'язок, мовним маркером якого є сполучник *and*. У надфразовій єдності адитивний сполучник сигналізує про іконічне дублювання інформації, репрезентованої у ВС. У структурі макету надфразової єдності та фрагмента АМЛК привертає увагу розміщення мезоілюстрацій: протагоністи Вірал (Wirral), Вільгаміна (Wilhamina), Фроґо (Froggo) розміщені вгорі ліворуч на противагу антагоністам Векфорду, Ґретск – унизу праворуч. У лінгвістичній структурі надфразової єдності наявна адитивна кон'юнкція, репрезентована сполучником *and*. Контамінована когезію виражено імпліцитно на підґрунті імпліцитної паралельної кореляції між ВС та ІС з використанням ілюстрації, що дублює засоби ВС.

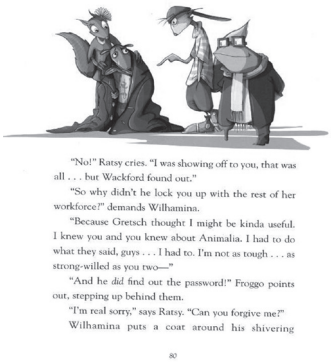

"No!" Ratsy cries. "I was showing off to you, that was all . . . but Wackford found out."

"So why didn't he lock you up with the rest of her workforce?" demands Wilhamina.

"Because Gretsch thought I might be kinda useful. I knew you and you knew about Animalia. I had to do what they said, guys . . . I had to. I'm not as tough . . . as strong-willed as you two—"

"And he *did* find out the password!" Froggo points out, stepping up behind them.

"I'm real sorry," says Ratsy. "Can you forgive me?"

Wilhamina puts a coat around his shivering

80

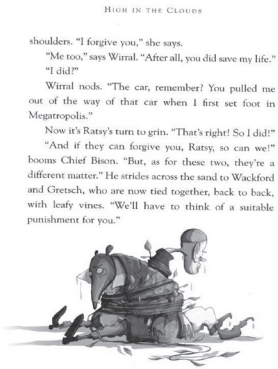

HIGH IN THE CLOUDS

shoulders. "I forgive you," she says.

"Me too," says Wirral. "After all, you did save my life."

"I did?"

Wirral nods. "The car, remember? You pulled me out of the way of that car when I first set foot in Megatropolis."

Now it's Ratsy's turn to grin. "That's right! So I did!"

"And if they can forgive you, Ratsy, so can we!" booms Chief Bison. "But, as for these two, they're a different matter." He strides across the sand to Wackford and Gretsch, who are now tied together, back to back, with leafy vines. "We'll have to think of a suitable punishment for you."

У багатьох випадках засобами контаміноваї когезії в АМЛК є субституція. Розглянемо приклад субституції (*burp*) як засобу контамінованої когезії в надфразовій єдності АМЛК «Stinking Rich aNd Just PlaiN StiNky or A Diamond As Big As His Head» (1: SRPS, с. 12–13). У структурі змісту надфразової єдності ідентифіковано тему *Manual Org's breath*. У риторичній структурі сегментна одиниця *burp* характеризує тему. Зображенню капіталізованої лексеми *BURP!* у масштабі передує синтаксема *If this writing was to scale, it would be more of a: ...* . Адресант припускає заміну ВС на ВС, виокремлений ПС та ІС. Візуалізована лексема (мікровкраплення) привертає увагу адресата. Смислове акцентування реалізовано за допомогою візуалізації параграфеміки, застосованої для виокремлення ВС. Капіталізовані графеми імітують відрижку, чим персоніфікують другорядний персонаж Менуала Орґа (Manual Org). Вони обрамлені «невидимим результатом» своїх дій – повітрям та шумом. Знак оклику як ГС наголошує на гучності лексеми. У структурі макету надфразової єдності розташування ВС (вгорі) та ВС, ПС, ІС, ГС (внизу) вказують на потужніший потенціал паралельної кореляції між ВС та НС, ніж ВС для передачі реальної інформації. У лінгвістичній структурі надфразової єдності номінальну субституцію репрезентовано контамінованою лексемою *BURP!* Часткову контаміновану когезію актуалізовано шляхом структурної взаємодії між ВС та НС, результатом якої є контамінована субституція, репрезентована лексемою, що зазнала мутацій.

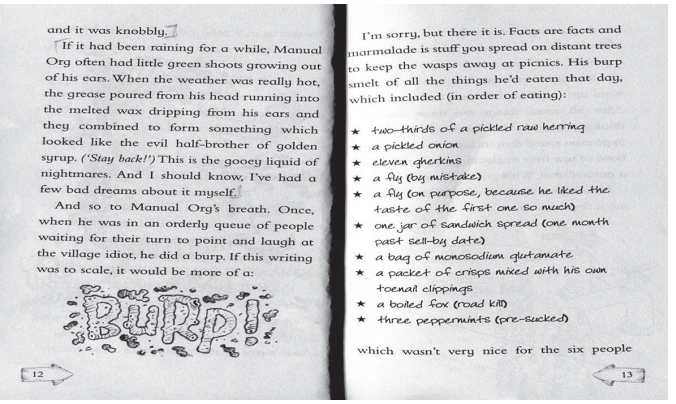
and it was knobbly.

If it had been raining for a while, Manual Org often had little green shoots growing out of his ears. When the weather was really hot, the grease poured from his head running into the melted wax dripping from his ears and they combined to form something which looked like the evil half-brother of golden syrup. *('Stay back!')* This is the gooey liquid of nightmares. And I should know, I've had a few bad dreams about it myself.

And so to Manual Org's breath. Once, when he was in an orderly queue of people waiting for their turn to point and laugh at the village idiot, he did a burp. If this writing was to scale, it would be more of a:

BURP!

12

I'm sorry, but there it is. Facts are facts and marmalade is stuff you spread on distant trees to keep the wasps away at picnics. His burp smelt of all the things he'd eaten that day, which included (in order of eating):

- ★ two-thirds of a pickled raw herring
- ★ a pickled onion
- ★ eleven gherkins
- ★ a fly (by mistake)
- ★ a fly (on purpose, because he liked the taste of the first one so much)
- ★ one jar of sandwich spread (one month past sell-by date)
- ★ a bag of monosodium glutamate
- ★ a packet of crisps mixed with his own toenail clippings
- ★ a boiled fox (road kill)
- ★ three peppermints (pre-sucked)

which wasn't very nice for the six people

13

Засобом контамінованої когезії в АМЛК слугує еліпсис. Скажімо, еліпсис (*Grubtown is better*) є засобом контамінованої когезії у надфразовій єдності АМЛК «TricK Eggs aNd RubbeR ChickeNs or Making a Splash» (2: TERC, с. 52–53). У структурі змісту надфразової єдності виокремлюємо тему *Mr Gumshoe*. У риторичній структурі надфразової єдності сегментні одиниці *jeans*, *an old T-shirt*, *a pair of frogman's flippers* надають адресатові інформацію про тему. Сегментна одиниця *an old T-shirt* уточнює інформацію (*with the faded slogan 'GRUBTOWN IS BETTER THAN WERTY' on it*). Мезоілюстрація візуалізує другорядного персонажа Містера Ґамшу (Mr Gumshoe), одягненого у джинси, футболку та взутого в ласти. Еліпсис *GRUBTOWN IS*

BETTER інтегровано в елемент ІС – футболку. Зміст інтегрованого ВС не повністю збігається зі змістом ВС надфразової єдності, в якому згадується про стару футболку з побляклим слоганом *GRUBTOWN IS BETTER THAN WERTY.* На футболці друга частина слогану *THAN WERTY* вицвіла. Слоган виокремлений капіталізацією та жирним накресленням на противагу лише капіталізованому еліпсису. У структурі макету надфразової єдності топографемне розміщення ВС ліворуч імітує силует візуалізованого Містера Ґамшу праворуч. У лінгвістичній структурі надфразової єдності наявний номінальний еліпсис *Grubtown is better.* Контаміновану когезію актуалізовано шляхом часткової паралельної інтеграції ВС в елемент ІС.

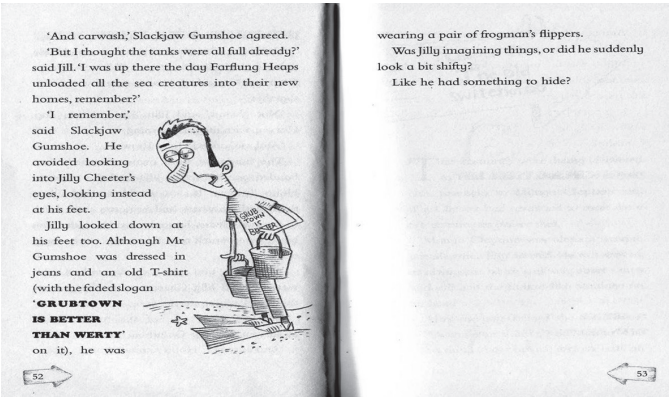
'And carwash,' Slackjaw Gumshoe agreed.
'But I thought the tanks were all full already?' said Jill. 'I was up there the day Farflung Heaps unloaded all the sea creatures into their new homes, remember?'
'I remember,' said Slackjaw Gumshoe. He avoided looking into Jilly Cheeter's eyes, looking instead at his feet.
Jilly looked down at his feet too. Although Mr Gumshoe was dressed in jeans and an old T-shirt (with the faded slogan **'GRUBTOWN IS BETTER THAN WERTY'** on it), he was
52
wearing a pair of frogman's flippers.
Was Jilly imagining things, or did he suddenly look a bit shifty?
Like he had something to hide?
53

Структурні та семантичні аспекти контамінованої когезії розкрито за допомогою детального аналізу речень, кон'юнкції, субституції та еліпсису в смисловому просторі тексту АМЛК у межах мікровкраплень (36%), мезовкраплень (46%) та макровкраплень (18%).

Отже, структурний аспект контамінованої когезії в смисловому просторі тексту АМЛК ґрунтується на актуалізованому значенні синтаксеми, кон'юнкції, субституції та еліпсису внаслідок кореляції між ВС та НС, які насичують текст інформацією. Семантичний аспект контамінованої когезії в смисловому просторі тексту АМЛК полягає в тому, що вербальне значення синтаксеми, кон'юнкції, субституції та еліпсису візуалізується.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямі вважаємо залучення запропонованої семіотико-наративної інтерпретації контамінованих засобів когезії АМЛК Філіпа Арда із використанням *GeM model* до подальших текстолінгвістичних розвідок, які доцільно здійснювати на матеріалі інших категорій текстів різножанрової типології у вимірах новітніх лінгвостилістичних, лінгвокогнітивних та дискурсних студій.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АМЛК – англійська мультимодальна літературна казка
ВС – вербальний складник
ГС – графічний складник

ІС – іконічний складник
НС – невербальний складник
ПС – параграфемний складник

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту. Київ : Вид. центр «Академія», 2009. 264 с. 2. **Карп М. А.** Взаємодія засобів контамінованої лексичної когезії в тексті англійських мультимодальних літературних казок Філіпа Арда. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна"*: збірник наукових праць / укладачі І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк. Острог : Вид-тво Національного університету "Острозька академія", 2016. Вип. 62. С. 136–139. 3. **Стилистический** энциклопедический словарь русского языка / под. ред. М. Н. Кожиной ; члены редкол.: Е. А. Баженова, М. П. Котюрова, А. П. Сковородников. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Флинта: Наука, 2006. 696 с. 4. **Basturkmen H**. Clause relations and macro patterns : Cohesion, coherence and the writing of advanced ESOL students . *English Teaching Forum*, 2002. 40(1). P. 50–56. 5. **Carthy D. Mc**., Navilgi R. The English Lexical Substitution Task. *Language Resources and Evaluation*. Springer, 2009. № 43 (2). P. 139–159. 6. **Crewe W.,** C. Wright, M.W.K. Leung. Connectives: On the Other Hand Who Needs Them, Though? *Working Papers in Linguistics and Language Teaching*. 1985. Vol. 8. P. 61–75. 7. **Halliday M.A.K.,** Ruqaiya Hasan. Cohesion in English,. London ; New York : Routledge, Taylor and Francis Group, 2013. 374 p. 8. **Multimodal** Studies: Exploring Issues and Domains / ed. by Kay L. O'Halloran, Bradley A. Smith. London ; New York : Routledge, 2011. 267 p. 9. **Sinclair J. McH**. *The Search for Units of Meaning*. Textus, 1996. Vol. IX. P. 75–106.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Ardagh Ph. Grubtown Tales. Book One. Stinking Rich and Just Plain Stinky or A Diamond As Big As His Head / illustrated by Jim Paillot. London : Faber and Faber Ltd., 2009. 150 p. (SRPS). 2. **Ardagh Ph.** Grubtown Tales. Book Five. Trick Eggs and Rubber Chickens or Making a Splash / illustrated by Jim Paillot. London : Faber and Faber Ltd., 2010. 134 p. (TERC). 3. **Ardagh Ph**. The Scandalous Life of the Lawless Sisters Criminally Illustrated With What Was to Hand (Illustrated with pictures taken from *Punch* January – December 1880). London: Faber and Faber Ltd., 2008. 75 p. (SLLS). 4. **Ardagh Ph.**, P. Mc Cartney. High in the Clouds. / illustrated by Geoff Dunbar. New York : Dutton Children's Books, 2005. 100 p. (HiC).

Карп Марта Андріївна – кандидат філологічних наук, асистент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська політехніка», Україна, вул. Митрополита Андрея 5, м. Львів.
Tel.: +38-097-280-99-96
E-mail: martha24@ukr.net
http://orcid.org/0000-0002-7332-7739

Karp Marta Andriivna – PhD in Philology, Assistant at the Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University, Mytropolyt Andrei Str., 5, Lviv.